

حفظ محیط زیست با مصرف پایدار و عادلانه

احمد اخوی، عضو هیات علمی موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

باشگاه خبرنگاران جوان

یکی از مهمترین آلاینده‌های جو زمین و عامل افزایش گرمای جهانی، انتشار گازهای گلخانه‌ای^۱ است که تحت پیمان کیوتو (Kyoto) تحت بررسی و نظارت قرار دارد. گازهایی که باعث اثر گلخانه ای در جو زمین می شوند و می توانند تا مدت زیادی حرارت را در خود نگهدارند. عمده ترین گاز های طبیعی از این دست شامل بخار آب (۶۰ درصد)، اکسید کربن (۲۶ درصد)، و ازن می باشد^۲.

آمریکا از سال ۲۰۰۵ تا کنون بزرگترین تولیدکننده گاز دی‌اکسید کربن ناشی از سوزاندن سوخت‌های فسیلی است و یکی از امضاکنندگان معاهده است که نه آن را تصویب و نه آن را رد می‌کند و لذا در قبال آن تعهد اجرائی برای خود قائل نیست.

سهم ایران نیز از انتشار گازهای گلخانه‌ای بیش از سهم کشور از جمعیت جهانی است یعنی ۱/۷ درصد در برابر ۱ درصد. پیشرفت برنامه‌ها برای کاهش تولید این گازها نیز اندک و در حد ۰/۱ درصد محدود می‌شود.

مصرف کنونی، پایه منابع زیست محیطی را می‌فرساید و عامل تسریع نابرابری‌های اجتماعی است. این روش مصرف، عامل شتاب‌گیری دور باطل مصرف – فقر – نابرابری – و تخریب محیط‌زیست است و چنانچه تغییری در راستای توزیع مجدد مصرف از گروه‌های پردرآمد به گروه‌های کم درآمد، انتقال از تولیدات و محصولات آلوده‌کننده به فناوری‌ها و کالاهای پاک، توانمندسازی تولیدکنندگان فقیر و جابه‌جایی اولویت از مصرف نمایشی^۳ به رفع نیازهای اساسی، صورت نگیرد دور باطل تخریب محیط‌زیست و فقر بسیار بدتر خواهد شد. در واقع برای بشر مسئول قرن ۲۱ راهی جز اصلاح الگوی مصرف با هدف مصرف پایدار در کنار تلاش برای تولید باقی نمی‌ماند و بدیهی است مصرف پایدار جزء جدایی‌ناپذیر توسعه پایدار در یک رویکرد عدالت محور و محیط‌زیست باور است که لازمه تحقق آن مهرورزی و مشارکت تمامی مردم جهان می‌باشد.

1. Greenhouse gases

۲ علی اکبر زارعی، تجارت بین المللی و تغییرات اقلیمی، انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۹، صص، ۳۳-۳۴

3. Conspicuous Consumption

این روند در دهه منتهی به ۲۰۰۵ شروع شده است. برای مثال، در این فاصله سهم ۲۰ درصد گروه پرمصرف جهان از ۸۶ به حدود ۷۷ درصد کاهش و سهم ۲۰ درصد فقیر از ۱/۳ به ۱/۵ درصد افزایش داشته است. رهاورد چنین تلاشی فراگیر شدن این رویکرد و پیدایش مکتب جدیدی از علوم و منابع مثل شیمی سبز، انرژی پاک، چرخه تولید کامل و بسته اقتصادهای محلی و انرژی تجدیدپذیر شده است.

کارشناسان منابع، محیط زیست و تغذیه هشدار می دهند که ادامه نرخ رشد موجود مصرف خوراکیها و منابع توسط کشورهای پیشرفته و ثروتمند جهان بدون اصلاح اساسی الگوی مصرف و نظارت بر آن ممکن نیست. زیرا در غیر این صورت قیمت اقلام خوراکی و غذایی بالا رفته و کشورها را به استثمار آب و خاک و سایر منابع حریص تر می سازد. دل سوزان جهانی مرتب استراتژی های سخت گیرانه تری را برای جلوگیری از ضایعات، ترویج امساک و حذف اضافه مصرف از مردم جهان طلب می کنند تا شاید در برابر ۵۰ میلیارد جمعیت طالب غذا در سال ۲۰۵۰ شرمنده نشوند.